

Долгополова М.М.

кандидат юридичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 342.9

МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ЗАХОДІВ З БЕЗПЕЧНОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ ДОРОГАМИ

Проаналізовано окремі методи щодо процесу організації дорожнього руху в Україні. Ключовим питанням є дослідження сукупності засобів та прийомів, за допомогою яких реалізуються цілі, завдання та функції системи забезпечення безпечного руху та перетворення повноважень сучасних органів державного функціонування в рамках цієї системи у такі структури, які нададуть можливість знизити рівень аварійності на дорогах та мінімізувати шкідливі наслідки від недосконалого використання джерел підвищеної небезпеки. Проаналізовано організаційні методи системи забезпечення безпеки дорожнього руху: метод розпоряджень, метод взаємодії, метод координації та метод інспектування.

***Ключові слова:** організація дорожнього руху, методи організації дорожнього руху, метод розпоряджень, метод взаємодії, метод координації, метод інспектування.*

Постановка проблеми. Сучасне цивілізоване суспільство не може існувати без належного задоволення соціального інтересу в організації просторових пасажиро-вантажних потоків засобами автомобільного транспорту. Такі системи дорожнього руху існують в усіх країнах розвинутої автомобілізації, до яких прагне належати й Україна. Проте дорожній рух як система є первісно небезпечним, заздалегідь аварійним явищем, пов'язаним з автомобілем як джерелом підвищеної небезпеки.

Аварійність виступає показником ефективності діяльності з організації безпеки дорожнього руху. Здійснюють цю діяльність поєднані в єдину соціальну систему органи виконавчої влади усіх рівнів, правоохоронні органи та окремі галузі народного господарства (автомобілебудування, дорожнє господарство, комунальне господарство, державна освіта, охорона здоров'я, засоби масової інформації тощо). Наскільки ця діяльність є ефективною можна побачити із статистичних даних за останні роки, коли в дорожньо-транспортних пригодах на території України щорічно гинуло близько 7 тис. осіб та отримувало поранення близько 50 тис. осіб [1]. Статистика дає можливість деталізувати причини аварійності на дорогах, проектуючи їх на напрямки діяльності з організації безпеки дорожнього руху (зокрема, через порушення Правил дорожнього руху трапляється близько 70 % дорожньо-транспортних пригод, 12 % – через незадовільний стан доріг, 5 % – через технічний стан транспортних засобів, близько 3 % – через медичний фактор (непридатність стану

здоров'я водіїв нормативно встановленим вимогам) і 3 % дорожньо-транспортних пригод – через інші проблемні ситуації, що складаються на дорогах). Невисока ефективність функціонування системи організації безпеки дорожнього руху та пошук можливих шляхів її підвищення через розуміння завдань та цілей і зумовили актуальність даної теми.

Метою статті є аналіз окремих організаційних методів системи забезпечення безпеки дорожнього руху.

Виклад основного матеріалу. Організація дорожнього руху як діяльність є складним об'єктом дослідження та управління, це комплекс інженерних і організаційних заходів на дорожній мережі із гарантування безпеки учасників руху, оптимальної швидкості і зручності руху транспортних засобів. Діяльність служб організації руху (відповідні підрозділи Національної поліції, дорожньо-експлуатаційні та інші організації) спрямована на те, щоб спростити орієнтування водіїв на маршруті, допомогти вибрати їм оптимальну швидкість, створити умови для безпечного проїзду транспортних засобів, дбати про безпеку усіх учасників дорожнього руху.

Проаналізуємо методи організації безпеки дорожнього руху, які виступають складовою частиною заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху.

Слід зазначити, що *методи організації дорожнього руху* – це сукупність засобів та прийомів, за допомогою яких реалізуються цілі, завдання та функції загальної системи забезпечення безпечного руху. У зв'язку з цим методи перебувають у єдності з цілями системи організації просторового переміщення по дорогах, оскільки, з одного боку, визначають реальність досягнення поставлених цілей, з іншого – методи показують, яким чином вони досягаються.

Можна констатувати, що в організаційній діяльності із забезпечення безпеки дорожнього руху різноманітність організаційних зв'язків зумовлює існування значної кількості організаційних методів. Серед них, на нашу думку, основними є такі:

Метод розпоряджень. Для надання стійкості організаційним зв'язкам у системі управління безпекою дорожнього руху у процесі виконання управлінських завдань застосовується метод розпоряджень, що зумовлено таким: діяльність людей у системі управління не піддається детальній регламентації, у зв'язку з чим вони можуть мимоволі або свідомо відхилитися від завданого напрямку [2], тому формулювання розпорядження повинно бути зрозумілим для виконавця, не припускати можливості будь-якого або неправильного тлумачення [3].

Метод розпоряджень проявляється у вигляді наказів, планів, інструкцій, інших документів, які мають назву акти управління. Наприклад, наказом Державної митної служби України були визначені правила митного контролю та митного оформлення транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України і вказані безпосередньо дії, які виконують суб'єкти оформлення транспортних засобів при переїзді через державний кордон [4]. Крім того, ще одним прикладом акту управління можна вважати і наказ МВС України спільно з Міністерством інфраструктури України № 1164 від

24.09.2015 р., який затверджує перелік маршрутів міжнародного дорожнього перевезення небезпечних вантажів, рух за якими здійснюється без погодження з відповідними підрозділами Міністерства внутрішніх справ України, що забезпечують безпеку дорожнього руху.

Наступним методом, який не менше застосовується у процесі організації дорожнього руху, є *метод взаємодії*. Взаємодія, як діяльність, – це взаємна узгодженість дій двох і більше служб, окремих, не підпорядкованих одна одній, які спільно вирішують будь-які питання. Взаємодія може проявлятися між окремими органами виконавчої влади, об'єднаними, наприклад, у державну систему безпеки дорожнього руху, між підрозділами та службами різних органів, між різними підрозділами, службами, співробітниками одного і того самого органу [5].

Взаємодію, як організаційно-управлінське поняття, можна розглядати і як форму зв'язку елементів системи, за допомогою якої вони, взаємно доповнюючи один одного, створюють умови для успішного функціонування усєї системи в цілому. Причому необхідно мати на увазі, що взаємодія, як організаційна категорія, виявляється не тільки у внутрішній діяльності системи, але й у зовнішніх її функціях. Зниження рівня аварійності на автомобільному транспорті та зменшення шкідливих наслідків від цього явища, наприклад, це є не що інше, як процес керованої взаємодії в рамках системи забезпечення безпеки дорожнього руху із значним колом суб'єктів, які впливають на стан цієї системи.

Взаємодія в межах державної системи безпеки дорожнього руху може відбуватися у таких формах: спільне планування заходів щодо підвищення рівня безпечного переміщення по дорогах України, обмін інформацією між суб'єктами цієї системи, спільне проведення заходів для досягнення зниження рівня аварійності тощо.

Так, наприклад, з метою взаємодії та обміну інформацією про дорожньо-транспортні пригоди на автомобільному і міському електричному транспорті (далі – ДТП) між Державною інспекцією України з безпеки на наземному транспорті та уповноваженим підрозділом Національної поліції Міністерства внутрішніх справ України передбачено механізм вжиття спільних заходів реагування у випадках ДТП, що безпосередньо стосується забезпечення безпеки дорожнього руху (наказ МВС України, Мінінфраструктури України № 1230 від 10.10.2014 р. "Порядок взаємодії та обміну інформацією між Державною інспекцією України з безпеки на наземному транспорті та Державною автомобільною інспекцією Міністерства внутрішніх справ України").

Крім того, метод взаємодії проявляється й у встановленні єдиної процедури обов'язкового обладнання засобами зв'язку об'єктів автомобільного сервісу, що споруджуються на автомобільних дорогах загального користування, для виклику аварійних служб (швидкої медичної допомоги, працівників органів внутрішніх справ, технічної допомоги і дорожньо-експлуатаційних організацій). Засоби зв'язку на об'єктах автомобільного сервісу повинні забезпечувати безперешкодний екстрений зв'язок учасників до-

рожного руху з аварійними службами (наказ Міністерства транспорту України, Міністерства внутрішніх справ України, Державного комітету зв'язку та інформатизації України, Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України № 226 від 05.02.2014 р. "Порядок обов'язкового обладнання засобами зв'язку об'єктів автомобільного сервісу, що споруджуються на автомобільних дорогах загального користування, для виклику аварійних служб").

Серед методів організації дорожнього руху можна виокремити і *метод координації*. На відміну від взаємодії, координація означає не тільки досягнення єдності дій рівноправних, не підпорядкованих один одному учасників процесу управління, а й підпорядкування їх спільної діяльності волі координуючого органу або посадової особи. Координація охоплює також питання розподілу праці в органі між структурними підрозділами та співробітниками, розподіл функціональних обов'язків між ними, здійснення єдиної стратегії й тактики дій окремих учасників, встановлення взаємозв'язків та взаємовідносин між органами, підрозділами та співробітниками [5].

У системі забезпечення безпеки дорожнього руху прикладом прояву методу координації може бути діяльність Міністерства охорони здоров'я України, яке виступило ініціатором проведення в Україні щорічного Тижня безпеки дорожнього руху та за участі Міністерства внутрішніх справ, Міністерства інфраструктури, Міністерства освіти і науки, інших міністерств та відомств, наукового середовища, Всесвітнього банку, Всесвітньої організації охорони здоров'я, міжнародних та вітчизняних організацій, в рамках Десятиліття дій з безпеки дорожнього руху 2011–2020 р., проголошеного Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН № 68/269 від 29.04.2014 р. з підвищення безпеки дорожнього руху в усьому світі. У 2015 році Тиждень безпеки дорожнього руху проходив з 9 по 15 листопада за підтримки Кабінету Міністрів України, за участю профільних міністерств та відомств, Всесвітньої організації охорони здоров'я, інших вітчизняних та міжнародних організацій. Головною темою Тижня у 2015 році, визначеною Організацією Об'єднаних Націй на всесвітньому рівні, стала безпека дітей на дорозі. Усі заходи мали на меті привернення уваги суспільства до проблеми дитячого травматизму на дорогах і поліпшення дорожньої безпеки (лист Міністерства охорони здоров'я України до Кабінету Міністрів України від 01.10.2015 р. № 221 "Про проведення Тижня з безпеки дорожнього руху").

Найбільш дійовим, відповідно до результатів, у процесі організації діяльності в системі забезпечення безпеки дорожнього руху виступає *метод інспектування*. Зазначений метод є різновидом контролю, який дозволяє систематично стежити за станом справ в органах та підрозділах системи організації безпеки дорожнього руху та стосується різноманітних питань діяльності цієї сфери. Розповсюдженими формами інспектування є різного роду перевірки, які спрямовані на виявлення та усунення недоліків і прямо чи опосередковано впливають на рівень порушень у сфері безпечного переміщення по дорогах.

Процес інспектування проводиться комплексно шляхом аналізу діяльності органу, галузевої служби, підрозділу, конкретної лінії роботи, окремого питання. Залежно від мети інспекторський контроль має такі більш конкретні форми: комплексна перевірка, наскрізна перевірка, цільова (спеціальна) перевірка, контрольна перевірка.

Виходячи з кола повноважень Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, можна виокремити прояв методу інспектування через здійснення діяльності:

- з погодження проектів на будівництво, реконструкцію і ремонт автомобільних доріг, залізничних переїздів, комплексів дорожнього сервісу та інших споруд у межах відведення автомобільних доріг або червоних ліній міських вулиць і доріг;
- погодження стосовно обладнання засобами організації дорожнього руху місць виконання дорожніх робіт, проектів та схем організації дорожнього руху, маршрутів руху пасажирського транспорту, маршрутів організованого руху громадян і місць їх збору, порядку проведення спортивних та інших масових заходів, які можуть створити перешкоди дорожньому руху;
- здійснення контролю за безпекою дорожнього руху під час надання послуг з перевезення пасажирів чи вантажів, у тому числі небезпечних, додержанням законодавства у зазначеній сфері, розробленням і видачею в установленому порядку документів щодо погодження маршрутів руху транспортних засобів під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів.

Національна поліція також здійснює контроль за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі, виконанням правил паркування транспортних засобів у частині забезпечення безпеки дорожнього руху на майданчиках для паркування, тимчасово затримує і доставляє транспортний засіб, у тому числі з використанням спеціальних транспортних засобів (коли розміщення затриманого транспортного засобу суттєво перешкоджає дорожньому руху), на спеціальні майданчики чи стоянки для тимчасового зберігання, відповідно до закону тимчасово вилучає посвідчення водія [6].

Висновки. Аналіз методів організації дорожнього руху не є вичерпним, оскільки існують й інші методи, які хоч і позбавлені юридичної оболонки, однак їх можна віднести до зазначеної групи. Проте оволодіння ними суб'єктами в рамках цієї галузі та вмiле, комплексне застосування дозволить не тільки удосконалювати вищезазначені методи організації, але й здійснювати пошук нових, більш ефективних. Суб'єктам з організації просторового переміщення по дорогах потрібно дотримуватися зазначених методів організації, які дозволять досягнути таких цілей:

- забезпечення належного рівня підготовки учасників дорожнього руху;
- підвищення рівня технічного стану транспортних засобів;
- поліпшення стану дорожньої мережі;
- удосконалення процесу надання медичної допомоги постраждалим у ДТП.

Бібліографічні посилання

1. Статистика аварійності в Україні. Управління безпеки дорожнього руху [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sai.gov.ua/uploads/filemanager/file/dtp>.
2. Бандурка А.М. Психологія управління / Бандурка А.М., Бочарова С.П., Землянська Е.В. – Х., 1998.
3. Штанько А.Ф. Вопросы теории и практики руководства горрайотделами внутренних дел : практ. пособие / Штанько А.Ф., Громовенко Л.И. – К., 1997.
4. Про затвердження Правил митного контролю та митного оформлення транспортних засобів, що переміщуються громадянами через митний кордон України : наказ Державної митної служби України від 25.11.2005 р. № 1428 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 48. – С. 214.
5. Основы управления в органах внутренних дел : учебник / под ред. А.П. Коренива. – М., 1998.
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України "Про Національну поліцію" : Закон України від 23 грудня 2015 р. № 901-VIII // Голос України. – 2015. – № 247.

Долгополова М.М. Методи організації дорожнього руху як складова частина заходів по безпечному переміщенню по дорогах. Проаналізовані окремі методи організації дорожнього руху в Україні. Основним питанням виступає дослідження засобів і прийомів, з допомогою яких реалізуються цілі, завдання і функції системи забезпечення безпеки дорожнього руху і зміна повноважень сучасних органів державного функціонування в межах цієї системи в такі структури, які дадуть можливість знизити рівень аварійності на дорогах і мінімізувати шкідливі наслідки в зв'язку з використанням джерел підвищеної небезпеки. Проаналізовані наступні організаційні методи системи забезпечення безпеки дорожнього руху: метод розпорядження, метод взаємодії, метод координації і метод інспектування.

Ключові слова: *організація дорожнього руху, методи організації дорожнього руху, метод розпорядження, метод взаємодії, метод координації і метод інспектування.*

Dolgoplova M.M. Methods of traffic management as an integral part of measures for safe movement on roads. The article analyzes some methods to process traffic management in Ukraine. The key issue is to study together the means and methods by which realized the goals, objectives and functions of ensuring safe traffic and conversion powers today of state functioning within the system in such structures, which will make it possible to reduce the accident rate in society and minimize harmful effects on imperfect use of sources of increased danger. We analyze these organizational methods system of road safety: the method of orders, method of interaction method of coordination and inspection method. Listed us analysis methods of organization of the road is not exhaustive, as there are other methods, though deprived of the legal membrane, however they can be attributed to the specified group. However, mastering them actors in this field and skillful, integrated application will not only improve the aforementioned methods of organization, but also to search for new, more more effective. The subjects of organization of spatial move on the roads you need to follow these methods of organization that will achieve the following goals:-to ensure the proper level of training participants in road traffic; -raising the level of the technical condition of vehicles; -improvement of the road network; -improvement of the process of providing medical assistance to the victims in the accident.

Organization of traffic as the activity is a complex object of research and management, a complex engineering and organizational measures on the road network in the security of the participants in the movement, the optimal speed and ease of movement of vehicles. The activities of the services the organization movement (appropriate units of the national police, road

maintenance and other organizations) aims to simplify orientation of drivers on the route, to help them choose the optimal speed, create conditions for the safe passage of vehicles, take care of the safety of all participants in road traffic.

Keywords: *traffic management, traffic management methods, the method of orders, method of interaction method of coordination, inspection method.*

Надійшла до редакції 29.02.2016

Доненко В.В.

кандидат юридичних наук,
доцент

Калугін Є.П.

ад'юнкТ

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

УДК 342.95

НОВИЙ ВИД СТЯГНЕНЬ В АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО ВПРОВАДЖЕННЯ

Розглянуто питання запровадження штрафних балів як виду адміністративного стягнення, досліджено наукові погляди щодо розвитку адміністративних стягнень в Україні. Досліджено досвід провідних країн світу із застосування штрафних балів. Зазначено сучасні питання їх впровадження та застосування. Визначено напрями наукового пошуку у розбудові адміністративно-деліктного законодавства.

Ключові слова: адміністративно-деліктна відповідальність, штрафні бали, міжнародний досвід, безпека дорожнього руху.

Постановка проблеми. Соціальні трансформації, що відбуваються в українському суспільстві протягом останніх років, суттєво позначаються на розвитку права, змінюють характер правового регулювання суспільних відносин, призводять до оновлення законодавства. У зв'язку з цим актуальними стають заходи держави щодо вдосконалення нормативного забезпечення найважливіших сфер соціального життя. Динаміка потреб сучасного суспільства спонукає, з одного боку, до упорядкування правового регулювання суспільних відносин, з іншого – до зміни якості їх регулювання, створення нових механізмів, зокрема, дієвих правових різновидів владної діяльності, які, залежно від характеру та виду суспільних відносин, мети та завдань регулювання, дозволяють б ефективніше використовувати чинні юридичні засоби, адаптуючи їх до конкретних ситуацій.

В умовах докорінного перегляду змісту і призначення адміністративного права, усіх його складових, в т.ч. адміністративно-деліктного права, активізації зусиль вчених-адміністративістів, юристів-практиків, законотворців, гро-